

1. Religions- og trosfrihed: en introduktion

Dette er den første af 8 fremstillinger, der ser nærmere på, hvad menneskerettigheder som tanke-, samvittigheds-, religions- og trosfrihed indebærer - samt om og i så fald hvornår de kan indskrænkes.

I denne korte introduktion vil vi først overveje hvem eller hvad der beskyttes af menneskerettigheder, samt hvilke rettigheder religions- og trosfrihed giver os.

Allerførst vil jeg gerne stille dig et spørgsmål: Hvilke religioner er beskyttet af menneskerettighederne religions- og trosfrihed? Mener du, det er de store verdensreligioner? Eller, er det alle religioner, inklusive små eller usædvanlige religioner? Eller måske er det alle religioner samt alle former for tro og overbevisninger?

Faktisk var det et trickspørgsmål! Jeg spurgte dig, hvilke religioner der var beskyttet; folk antager ofte, at religions- og trosfrihed beskytter religioner og trosretninger. Men det er faktisk ikke tilfældet. Ligesom med alle andre menneskerettigheder beskytter religions- og trosfrihed mennesker - ikke religioner eller trosretninger i sig selv.

Religions- og trosfrihed beskytter mennesker, der identificerer sig med, tror på eller praktiserer gamle religioner, nye religioner, religioner, et land har tradition for, samt religioner, der ikke er tradition for i det land. Den beskytter også mennesker med seriøse, ikke-religiøse overbevisninger om grundlæggende spørgsmål, såsom ateister, humanister og pacifister, uanset hvilket land, de måtte bo i.

Religions- og trosfrihed beskytter tilmed folk, der er helt ligeglade med religion og tro.

Med andre ord, religions- og trosfrihed beskytter alle mennesker. Så hvilke former for beskyttelse eller rettigheder har vi? For at finde ud af det, må vi se på internationale menneskerettighedserklæringer og -konventioner. De to vigtigste er artikel 18 i FNs verdenserklæring om menneskerettighederne, samt artikel 18 i FNs internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder.

Mens FN-deklarationer udtrykker politiske intentioner, er FNs pagter og konventioner juridisk bindende. Lad os se nærmere på teksten i konventionen om borgerlige og politiske rettigheder.

Artikel 18.

(1.) Enhver har ret til at tænke frit og til samvittigheds og religionsfrihed. Denne ret skal omfatte frihed til at bekende sig til eller antage en religion eller tro efter

eget valg, samt frihed til, alene eller sammen med andre i en menighed, offentligt eller privat at give udtryk for sin religion eller tro ved gudsdyrkelse, udførelse af rituelle handlinger, overholdelse af religiøse sædvaner samt undervisning.

(2.) Ingen må underkastes tvang, der kan begrænse hans frihed til at bekende sig til eller antage en religion eller tro efter eget valg.

(3.) Friheden til at give udtryk for en religion eller tro må kun underkastes sådanne begrænsninger, som er foreskrevet ved lov og er nødvendige af hensyn til den offentlige sikkerhed, orden, sundhed eller sædelighed eller andres grundlæggende rettigheder og friheder.

(4.) De i denne konvention deltagende stater forpligter sig til at respektere forældres og i givet fald værgers frihed til at sikre omsorg for deres børns religionsundervisning og moralske opdragelse i overensstemmelse med deres egen overbevisning.

Så hvad betyder det i praksis for dem, der har en sådan beskyttelse? Hvilke rettigheder har vi?

Jeg vil gerne introducere syv punkter, der belyser de rettigheder i relation til religion og tro, som international lov sikrer:

De første to udgør kernen i religions- og trosfrihed:

- Retten til at have, vælge, ændre eller forlade en religion eller tro, og
- Retten til at praktisere eller give udtryk for en religion eller tro.
- I forlængelse heraf har vi retten til beskyttelse mod tvang og
- mod diskrimination i tros- eller religionsspørgsmål,
- rettigheder for forældre og børn hvad religion og tro angår,
- og retten til at blive militærnægter af samvittighedsmæssige grunde.

Et andet centralt element i religions- og trosfriheden er reglerne om - og hvornår - de givne rettigheder kan indskrænkes.

På hjemmesiden kan du finde film om hvert af disse punkter, hvor det uddybes, hvad disse rettigheder betyder i praksis.